

**Poli à lɛtɛɛŋi shɔnwuŋi ŋgemu
kan Kɔɛnti kànhɛ dánafeebil'á
ke
Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè
lɛtɛɛŋi funŋɔ jwumpe e ke**

Poli u à ŋge lɛtɛɛŋi séme sahaŋki mà kan Kɔɛnti kànhɛ dánafeebii kuruŋk'á. U lɛtɛɛŋi niŋcyiini i, u mpyi a jwo na uru la ŋye si sà yyaha yige pi na. Uru lɛtɛɛŋi tuugoŋkwooni kàntugo u ŋye a jà a wyèr'a kàre me, naha kurugo ye u wwoŋɛŋi Timɔti mpyi a yîri Kɔɛnti kànhɛ e ná jwumpe p'e mà yyaha tíi ná dánafeebii kuruŋke e, mpemu p'à waha Poli na ke.

Dánafeebii mpyi a ŋɛɛ kafinivinibii pìi jwumɔ na, pire mpyi a piye pyi Yesu tũntunmii. Pire kafinivinibii u kàlaŋi mpyi a kàntugo wà Jwumpe Nintanmpe na, Poli mpyi a fyâha a puru mpemu jwo dánafeebil'á ke. Pire kafinivinibii mpyi maha yi yu dánafeebil'á na Poli ŋye Yesu tũntunŋɔ me. Lire mpyi a Poli lùuni pyi l'à yîri, ka u u lɛtɛɛ séme ná jwuŋgam'i mà tũgo Kɔɛnti dánafeebil'á. Uru lɛtɛɛŋi kyaa ŋye a cè me, naha kurugo ye u à pînni. Titi u mpyi a sà uru lɛtɛɛŋi kan Kɔɛnti shiinbil'á.

Ŋye lire kàntugo ka Poli ná Titi si núr'a piye ŋya, ka Titi si yi jwo u á na u lɛtɛɛŋi jwumpe na wá a ŋkèɛŋɛ lèŋɛ Kɔɛnti dánafeebii toroŋkanni i (7.1-7). Lire ná li wuuni mú i, Poli mpyi a li cè na dánafeebii pìi saha na ŋye wani, mpiimu pi ŋye na uru mɛpɛŋɛ yu ke. Lire kurugo u à ŋge lɛtɛɛŋi séme.

Nde l'á u zhèŋi fyìnnè pi yyére ná nde l'á u ta u à jwuŋgampe jwo pi na ke, u à lire yyaha jwo pi á. Mà bàra lire na, u à li cyêe pi na na uru funntanga wu u nyɛ, naha kurugo yɛ jwumpe ur'à jwo a tùugo pi á ke, pur'à ñkènnɛ pyi u à jyè pi karigil'e (1--7).

Wyéreni pi mpyi na bínini Zheruzalemu fòŋfeebii ntègeni mɛɛ na ke, u à màban le pi e lire wyére binnini na (8--9).

Lɛɛreni takwɔre e, u à jwumpe waha mà yyaha tí ná kafinivinibil'e, pire mpiimu pi mpyi a piye pyi Yesu túnntunmii ke, u à li cyêe pi na na uru Poli à sù Yesu túnntunŋɔ. Poli à yire jwo, naha kurugo yɛ u la mpyi pire kafinivinibii si dánafeebii le kumpiini i mɛ (10--13).

Lɛɛreni tasiige

¹ Mii Poli u nyɛ Yesu Kirisita túnntunŋɔ mà tàanna ná Kile nyii wuuni i ke, mii ná wuu cìmpworoŋi Timɔti u à nge lɛɛreni séme, yii Kile dánafeebii kurunke ku nyɛ KɔƆƆƆƆƆ i ná yii mpii puni pi nyɛ Kile wuu Akayi kùluni i ke, si ntun yii á.

² Wuu Tuŋi Kile ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita pi jwɔ yii na, pi i yyeniŋke kan yii á.

Poli à fwù kan Kile á u ntègeni kurugo

³ Wuu Kile kêe, uru u nyɛ wuu Kafoonji Yesu Kirisita Tuŋi. Uru u nyɛ nùnaare punifoo, uru u maha wuu tère tèrigii puni i,

⁴ maa màban leni wuu e yyefuge shiŋi puni tèrigil'e. Lire e wuu maha jìni na màban leni yyefuge shiŋi puni feebil'e, bà u maha u leni wuu e mɛ.

⁵ Yii li cè na, bà wuu maha yyefuge taa sèl'e Kirisita mεge kurugo mε, amuni Kile mú maha màban leni wuu e sèl'e Kirisita cye kurugo.

⁶ Mu aha wuu nya yyefuge e, lire nùŋke ku nyε si màban le yii e, yii raa sì yyaha na Kile kuni i. Kile ká màban le wuu e, lire nùŋke ku nyε si màban le yii e, si yii pyi yii já a wuu kyaage shinji kwú yiye e.

⁷ Wuu à sàa dá li na na yafyin sì n-jà yii pyi yii fworò Kile kuni i mε, naha na yε wuu à li cè na, bà yii nyε na yii nàzhan lwúu ná wuu e kyaage e mε, amuni yii mú nyε na yii nàzhan lwúu màbanŋi ntanji i ná wuu e.

⁸ Nyε cìmpyiibii, yyefuge e wuu à tòro Azi kùluni i ke, wuu la na nyε yii i kuru cè. Ku fànhe mpyi a pèe mà tòro wuu pèεge na, fo wuu sàha mpyi a tèen ná l'e na wuu sì n-shwɔ kwùŋi na mε.

⁹ Wuu mpyi a sàa li yaha na pi sí wuu bò, lire e wuu sàha mpyi a wuu sònŋɔre taha wuye na mε, fo Kile na, uru u maha kwùubii nènì ke.

¹⁰ Uru u à wuu shwɔ uru kwùŋi na, u sí n-pa wuu shwɔ sahanji. Sèe wi, wuu à tèen ná l'e na u saha sí n-pa wuu shwɔ.

¹¹ Yii mú na wuu tère ná Kile narege e. Yire Kile nareyi ni nyahayi kurugo, kacenni Kile à pyi wuu á ke, shinjahara na fwù kaan u á lire kurugo.

Poli à u tashage kèenŋe

¹² Nde l'à wuu nùnyi yîrige ke, lire li nyε wuu toronkanni di nyenji i, mà cye cyán tènì i wuu mpyi yii shwɔhɔl'e ke. Wuu à li cè wuye e na wuu à lire pyi ná funvyinge ná sèenji i, Kile barag'e. Sùpyire

yákilifente bà t'à lire pyi με, ηκα Kile ntègeni cye kurugo l'à pyi.

13-14 Yii li cè na nde yii à kâla wuu letëribil'e maa li yyaha cè ke, wuu ηγε a yafyin séμε mà tòro lire na με. Wuu Kafoonji Yesu cannuruge wuu pi sí n-pyi kaηunɔ si yii ηùnnyi yîrige, yii sí n-pyi kaηunɔ si wuu wuyi yîrige. Yii à ηcyèε cè lire kani i mà kwò, ηκα mii na sônɔi yii sí n-pa li puni yyaha cè sèl'e.

15 Mii à dá lire na, lire e, mii la mpyi si sà fworò yii na, si ηwò yii na sahanɔi.

16 Mii la mpyi si ntòro yii yyére, si ηkàre Masedoni kùluni i, si yîri wani, si nùru mpa yii yyére, bà yii si mpyi si mii tège mii i jà a kàre Zhude kùluni i με.

17 ηγε mii ηγε a pa shà με, lir'à li cyêe na li ηγε a mpyi mii sèe na mà? Taha mii na na karigii pyi mà tàanna ná dijyeni sùpyire pyiηkanni i, maha jwo: «ωω» maa nùr'a kêenɔ'la jwo: «ωνη» la?

18 Kile u ηγε ηwόμεε niηkin foonji ke, uru u ηγε mii shèεfoonji, mpe mii à jwo yii á ke, puru ηγε a mpyi: «ωω» ná «ωνη» tanuge e με.

19 Naha na γε Kile Jyanji Yesu Kirisita kyaa mii ná Siliven ná Timoti à jwo yii á ke, uru mú mpyi na «ωω» ná «ωνη» yu kani ninuuni i με, ηwόμεε niηkinfoo u ηγε u wi.

20 Uru cye kurugo, Kile ηwòmyahigii puni maha fùnɔ, uru cye kurugo mú, wuu maha jwo: «Ami-ina» maa Kile μεge pêe.

21 Kile yabilinji u maha wuu ná yii fànhe ηyahage Kirisita wwoηεεge e, uru mú u à wuu cwònrò mà pyi uye wuu,

22 maa u fyèni bwòn wuu na, maa u Munaani le

wuu e. Lire kurugo yacɛnyi sanɲyi Kile à bégel'a yaha wuu mɛɛ na ke, wuu à tèn ná l'e na wuu sí yire ta.

²³ Yii li cè, mii la ɲyɛ a mpyi si ɲgaha nɔ yii na mɛ, lire kurugo mii ɲyɛ a núr'a shà wani yii yyére Kòrènti kànhe e mɛ. Mii aha finɛ, Kile kà na yaha mɛ, uru u ɲyɛ mii shèrɛfoonji.

²⁴ Wuu ɲyɛ na ɲko si fànha cyán yii na yii ɲaaraɲkanni i Kile kuni i mɛ, ɲaha na yɛ yii à fànha ta l'e. Ɗka wuu la na ɲyɛ si yii tège bà yii funɲyi si mpyi si ntáan mɛ.

2

¹ Lire e mii la saha ɲyɛ a mpyi si ntòro yii yyére, wuu kwò a sà wuye yyahayi tanha mɛ,

² ɲaha na yɛ mii aha yii yyahayi pyi y'à tanha, joofo u sí n-jà mii funɲke pyi ku táan yɛ? Yii kanni pi sí n-jà mii funɲke pyi ku táan, ɲka mii aha yii yyahayi pyi y'à tanha, di yii sí n-jà lire pyi n-jwo yɛ?

³ Lire kurugo mii mpyi a lɛtɛɛ tun yii á, bà li si mpyi, mii aha nɔ yii yyére, yii pi à yaa yii mii funɲke táan ke, mii àha ɲkwò sà yyetanhara ta wani mɛ. Mii à dá li na na mii funntange na ɲyɛ yii puni funntanga.

⁴ Mii nàvunɲɔ wu ná mii yyetanha wu u mpyi a lɛtɛɛ sém'a tun yii á, mii mpyi na ɲyilwàhe tûrige. Lire ɲyɛ a pyi si yyetanhara nɔ yii na mɛ, ɲka si li cyêe yii na na yii kyal'à waha mii na sèl'e.

⁵ Ɗgemu u à pyi yyetanhare ɲùɲke ke, mii Poli kanni yyahe bà urufol'à tanha mɛ! Yii puni yya-hayi urufol'à tanha. Ɗka mii la ɲyɛ sè jwo ntòro mɛ, lire e mii sí n-jwo, yii pìi yyahaya u à tanha.

⁶ Yii shinjyahara à bê maa ndemu pyi urufoo na ke, lir'à yaa.

⁷ Nka numε, yii yàfa u na, yii i màban le u e, bà li si mpyi u yyahe kà ñkwò ntanha si u yákiliñi nyàhanḡurugo mε.

⁸ Lire kurugo mii na li caa yii á, yii i li cyêe u na na u kyal'à táan yii á.

⁹ Letεñi mii mpyi a séme mà tùugo yii á ke, mii mpyi a uru séme mú si yii zò shwò ḡí si ñcè kampyi yii na mii jwumpe puni kurigii ñaare.

¹⁰ Yii aha yàfa ḡgemu na ke, mii mú sí yàfa urufoo na. Kirisita u ñye mii shèεfooñi, yii aha mii ñya lire na, mii à li pyi yii kurugo,

¹¹ bà li si mpyi, Sitaanniñi kà ñkwò tajyige ta wuu shwòhòl'e mε, ñaha na ye wuu à sàa u funzòñḡore cè.

¹² Nye mii à nò Torasi kànhe e ke, Jwumpe Nintanmpe pu ñye na Kirisita kyaa yu ke, Kafooñi mpyi a kuni pwó mii á puru ñjwuñi kurugo.

¹³ Lire ná li wuuni mú i, mii yákiliñi mpyi a tèn mε, ñaha na ye mii ñye a mpyi a na cìmpworonji Titi ñya mε. Nye ka mii i kuni cya pi á, maa ñkàre Masedoni kùluni i.

Poli báarañi pyiñkanni

¹⁴ Wuu fwù kan Kile á, uru u maha wuu pyi yawiye ñjemu yi maha Kile sífente cyêre wuu ná Kirisita wwòñεεge kurugo ke. U maha wuu pyi wuu u Kirisita kyaa yu cyeyi puni i. Lir'à Kirisita kani pyi l'à nò cyeyi puni i, bà wusunañi nùge maha ñkèεge kafεεge e mε.

¹⁵ Yii li cè na mpii pi ñye zhwoñi kuni i ná mpii pi ñye kwùñi wuuni i ke, Kirisita cye kurugo, wuu na

nyε mu à jwo wusuna nùguntanga wu Kile á, ηgemu nùgo ku maha nōni pire puni na ke.

¹⁶ Mpii pi nyε kwùñi kuni i ke, pir'á nùgumpεngε ki, ηkemu ku sí kwùñi nō pi na ke; mpii sí pi nyε zhwonji kuni i ke, pir'á nùguntanga ki, ηkemu ku maha shìñi ninjkwombaanji kaan ke*.

Nyε joofo u sí n-jà ηge báaraanji shinji na yε?

¹⁷ Shinjyahara à Kile jwumpe pyi nàfuu cya kuro, ηka wuu nyε pire fiige mε. Kile u à wuu tun, u à li cè na wuu na u jwumpe yu fyinmpe funñke e, Kirisita wwojεεge e.

3

¹ Nyε tá puru jwump'à li cyêe na wuu na wuye metanga yu yii á be? Bà pi sanmpii maha li pyi mε, wuu à yaa wuu a letεrii kaan yii á, mpiimu pi nyε na wuu metanga yu laa, yii a pire fiigii tùuge wuu á?

² Yii yabilimpai pi nyε wuu letεrenji, ηgemu u à séme wuu zōmpyaagii na ke, sùpyire puni sí n-jà u kâla si u yyaha cè.

³ Sèenji na, yii na nyε letεε, Kirisita à ηgemu séme wuu cye kurugo ke. U nyε a séme ná sémeñkyaani i mε, ηka ná Kile nyii wunji Munaani i u à séme. U nyε

---

* **2:16** Kàshige ká ηkwòn a kwò, mpii pi a pyi javeebii ke, pire maha ntàanna piye na, bilibii pi à ta kàshige cyage e ke, maa pire tàanna pi kàntugo maha mpa jyè kànhe e. Kànhe shiinbii funntanga wuubii maha cige wyεεre nijcεnnte tà kwàn maha njcán njcán pyenkuunji i, maa nùguntanga yaayi yà súgo. Kuru nùguntange ku maha fwore ke, kuru maha ntàan kàshikwònbil'á. Nka ku maha mpyi bilibil'á kwù nùgo.

a séme kafaatenye na me, nka sùpyanji zòmbilini na u à séme*.

⁴ Kirisita cye kurugo, wuu à sàa dá lire na Kile yyahe taan.

⁵ Wuu nyε a li yaha wuye funḡ'i na báaraḡi wuu nyε na mpyi ke, na wuu fànhe k'à u pyi me, Kile fànhe cye kurugo wuu maha jà a u pyi.

⁶ Uru u à pyiḡkanna kan wuu á wuu pyi u báaraḡyii, wuu raa tunmbyaare nivənnḡe kyaa yu sùpyir'á. Tire tunmbyaare nyε mu à jwo saliya ḡgemu u à séme me, Kile Munaani i t'à fworó. Saliyaḡi maha mpa ḡḡḡ kuu kwùḡi na, nka Kile Munaani maha ma ná shìḡi niḡkwombaḡi i.

⁷ Saliyaḡi u maha mpa ḡḡḡ kuu kwùḡi na ke, Kile mpyi a uru karigii séme kafaatenye ḡḡḡ'i. Uru Saliyaḡi mpyi a pa ná sìnampe mpemu i ke, puru mpyi maha Kile tūnntunḡiMusa yyahe pyi ku u ḡḡ, fo Izirayeli shiinbii mpyi na jà a ku wí me, mà li ta puru sìnampe mpyi na sù mō me.

⁸ Nyε Saliyaḡi kuni sìnampe ká mpêe lire pyiḡkanni na, tá Kile Munaani kuni wumpe cye sù n-tòro me?

⁹ Kuni li maha kwùḡi nō sùpyanji na ke, lire sìnampe ká mpêe amε, ndemu li maha sùpyanji pyi u à tí Kile yyahe taan ke, lire u sìnampe cye sù n-tòro mà?

¹⁰ Sìnampe p'à fyànha a tòro ke, puru nyε a sù yafyin numε wumpe tεgεε baa wumpe taan me.

---

* **3:3** Saliyaḡi u mpyi a kan Musa á ke, uru mpyi a séme kafaatenye na (Ekizodi 24.12). Kile tūnntunḡi Zheremi a jwo na Kile sí u Saliyaḡi nivənnḡi séme sùpyire zòmḡyaagil'e (Zheremi 31.33).

11 Yaage ku nyε yakwɔgɔ ke, kuru ká sìnama ta, ñke ku nyε ku sì n-kwɔ mè, kuru wuuni nyε a tòro mà?

12 Tire sònñɔre tatahage ku nyε wuu á, lire l'à wuu ta wuu u karigii pyi fyagara baa.

13 Wuu nyε na li pyi Musa fiige mè. Uru mpyi maha v àanña tò u yyahe na, Izirayeli shiinbii kà ñkwɔ u yyahe sìnampe nya takwɔge e mè.

14 Pi yákilibii mpyi a pa ntò. Lire l'à pi ta ali ñijnjaa, pi aha a tunmbyaare ñijnjyεere jwumpe kálali, li maha mpyi mu à jwo v àanña k'à para pi yyaha na, maha pi pyi pi sì raa pu yyaha cini mè. Kirisita wwoñεεge kanni cye kurugo kuru v àanñke sí n-jà n-láha wà yyaha na.

15 Ali ñijnjaa, pi aha a Musa sémebii kálili, kuru v àanñke maha pi yákilibii tò.

16 Nka ñgemu ká núru maa uye kan Kafoonji á ke, kuru v àanñke maha láha urufoo yyaha na.

17 Kafoonji kyaa l'à jwo naha ke, Kile Munaani kyaa li. Kafoonji Munaani† ká mpyi ñgemu i ke, urufoo sàha maha mpyi bilere e mè.

18 V àanña nyε a para wuu mpiimu yyaha na mè, wuu puni pi maha Kafoonji sìnampe jaa‡. Lire kurugo canña maha canña, wuu maha ñkêenni na mpyi Kafoonji fiige, sìnampe pà sí i bārali pà na. Kafoonji Munaani cye kurugo lire maha mpyi.

4

1 Kile à ñùñaara ta wuu na, maa ñge báarañi le wuu cye e. Lire e sàage nyε na jyè wuu e mè.

† **3:17** Kafoonji Munaani ná Kile Munaani nyε ñijnkin. ‡ **3:18** Pii maha jwo: «Wuu pi maha Kafoonji sìnampe wíi, maa pu cyère mu à jwo dùba e pu nyε.»

² Wuu à numpire karigii puni ɲwɔ yaha, ɲùzogore na ntaa cyire ɲcyiimu i ke. Wuu ɲye na nàɲwɔhɔɔ pyi mɛ, wuu mú ɲye na Kile Jwumpe labali na yu mɛ, sèenji wuu ɲye na fíniɲi na yu, bà sùpyire puni si mpyi si jà li cè piye e na wuu na ɲye sèeshiin mɛ. Kile u ɲye wuu shèɛfooni cyire karigil'e.

³ Lire ná li wuuni mú i, Jwumpe Nintanmpe wuu ɲye na yu ke, puru ká nta pu ɲye a fíniɲe mɛ, mpíi pí ɲye kwùɲi kuni i ke, píɾ'á pu ɲye amuni.

⁴ Tire sùpyire ti ɲye ti ɲye Kile kuni i mɛ, Sitaan-ɲiɲi u ɲye ɲge dɲyeɲi ɲùɲufooni ke, ur'à ti yákilibii tò. Lire e Kirisita u ɲye Kile nàɲjaɲi ke, Jwumpe Nintanmpe pu ɲye na uru sɲampe cyêre ke, puru maha fíniɲe pí á mɛ.

⁵ Wuu ɲye na wuye kyaa yu yii á mà dɛ! Yesu Kirisita kyaa wuu ɲye na yu, uru u ɲye Kafooni. Wuu pí ke, wuu na báare yii á Yesu kurugo.

⁶ Kilenji u à jwo tèecyiini i na: «Bèenmpe pu láha numpini na» ke, uru ninuɲi u à bèenmpe le wuu zòmpyaagil'e, bà li si mpyi, Kile sɲampe pu ɲye Yesu Kirisita yyahe e ke, wuu u puru cè mɛ.

Poli fàɲhe méɛ ɲye k'à cyére ke, u màbanɲ'à ɲyaha

⁷ ɲye uru ɲcèɲi sèe wuɲi ɲye wuu e, ali mà li ta wuu fàɲh'à cyére. Li ɲye mu à jwo nàfuubwɔhɔ k'à le pworocwol'e bà li si mpyi si ɲcè na sífente kakyanhala woore ɲye a fworó wuu e mɛ, ɲka Kile e t'à fworó.

⁸ Kyaage shiɲi pun'à tège wuu na, ɲka wuu maha tafworonɔ ta. Wuu yákilibil'à wùrugo, ɲka sònɲɔɔ tatahaga ɲye a fô wuu na mɛ.

9 Pi maha wuu kyérege, ŋka Kile à kwôro ná wuu e. Pi maha wuu bwùun na ŋcyáan, ŋka wuu maha yîri.

10 Pi maha wuu caa raa bùu tèrigii puni i bà pi à Yesu bò mε, ŋka Kile maha wuu wwû bà sùpyire puni si mpyi si ŋcè na Yesu na ŋyε ŋyii na mε, na uru cye kurugo wuu ŋyε ŋyii na.

11 Mà wuu yaha ŋyii na, wuu na ŋyε kwùŋi laage e tèrigii puni i Yesu kurugo bà sùpyire puni si mpyi si ŋcè na Yesu na ŋyε ŋyii na, maa fànhe kaan wuu cyeere fànha baa woor'á mε.

12 Lire e wuu na ŋyε kwùŋi ŋwɔge e bà yii si mpyi si sh̀ŋji sèe wuŋji ta mε.

13 Y'à jwo Kile Jwumpe Semεŋi i na: «Mii à dá Kile na, lire kurugo mii à jwo u mεge na.» Wuu mú à dá u na, lire kurugo, wuu na u jwumpe yu.

14 Wuu à li cè na Kile u à Kafoonji Yesu ñè a yige kwùŋi i ke, uru mú u sí wuu ñè ná Yesu i, si wuu ná yii bínni u yyahe taan.

15 Nyε yii kurugo ŋcyii karigii pun'à nɔ wuu na, bà sh̀ŋnyahara si mpyi s'a bârali Kile kasinani ceveebii na, lire si fwùŋi ninŋkanŋi pyi u ŋyaha, u mεge si mpêe mε.

16 Lire l'à sàage pyi ku ŋyε a jyè wuu e mε. Wuu cyeere fànhe mée ká a ŋcyérenji, là na bârali wuu múnahigii fànhe na canŋa maha canŋa.

17 Yyefuge nimbileni i wuu ŋyε numε ke, kuru na wuu bégeli Kile s̀nampe tεgele baa wumpe mεε na, puru si n-kwɔ mε.

18 Sùpyanji maha yaayi ñjemu ñaa ke, wuu ŋyε na yire caa mε. Nje yi ŋyε wà ŋyε na yi ñaa mε, yire wuu ŋyε na ñcaa, ñaha na ye yaayi sùpyanji maha

naa ke, yire sí n-kwò; nje yi nyε wà nyε na yi naa me, yire nyε na nk̀wùu me.

5

¹ Cyeeere ti nyε wuu na ηke ǹηke na ke, tire na nyε mu à jwo v̀unn̄. Wuu à li cè na kuru ká ncwo, Kile à бага n̄nc̄enn̄e yaha wuu yahare e n̄nȳīni na, s̀̀pya cye bà k'à kuru yaa me, kuru nyε na ηk̀εge me.

² M̀a wuu yaha kuru v̀unn̄ke e, wuu na ηkỳen, naha na ye wuu la à sii si ηk̀are kuru bage e Kile yỳere si cyere niv̄onn̄ ta.

³ S̀en̄i na, wuu sí cyere niv̄onn̄ ta, wuu cyere baa wuu si n-pyi me.

⁴ M̀a wuu yaha kuru v̀unn̄ke e, wuu na ηkyaali maa ηkỳen. Li nyε mu à jwo na wuu la na nyε Kile u tire cyeeere láha wuu na mà de! Wuu la na nyε u cyeeere niv̄onn̄te bâra, tire ntemu ti nyε ti nyε na fw̄nre me, bà tire si mpyi, cyeeere ti nyε na fw̄nre ke, si tire fáa me.

⁵ Kile yabilīni u à wuu dá tire cyeeere niv̄onn̄te me na. U à u Munaani kan wuu á. Lire e ke wuu à t̀en ná l'e na u sí tire cyeeere niv̄onn̄te kan wuu á.

⁶ Lire kurugo wuu yákilibil' à t̀en t̀erigii puni i, ali mà li ta wuu à cè na mà wuu yaha nte cyeeere e, wuu ná Kafoon̄i laag' à t̄on wuye na.

⁷ Wuu nyε na u naa me, ηka wuu à dá u na, maa naare u kuni i.

⁸ S̀en̄i na, wuu yákilibil' à s̀a t̀en, wuu la mú sí nyε si fwordo nte cyeeere e si s̀a nt̀en Kafoon̄i yỳere.

⁹ Lire l' à li ta, wuu à k̀are Kafoon̄i yỳere yo, wuu nyε ǹηke na yo, wuu maha wuye waha maa u nyii karigii pyi.

10 Naha kurugo ye wuu pun'à yaa wuu sà yyére Kirisita yyahe taan, u u shin maha shin sâra u tàanna ná urufoo kapyin'kil'e ñinke na, katiigii bâra kapegigii na.

Kirisita à wuu ná Kile shwàhàñi yaa

11 Lire kurugo wuu na fyáge Kafoonj na, maa Jwumpe Nintanmpe yu sùpyir'á, bà pi si mpyi si ñεε pu na mε. Kile à wuu karigii puni cè. Mii na sônñi na wuu kapyiin'kii na ñye yii funñ'i mú.

12 Wuu ñye na puru yu si wuye cyêe yii na sahañki mε, ñka wuu na pu yu si pyin'kanna kan yii á, bà yii si mpyi si ññjirire ta wuu báarañi nimpyni kurugo mε. Lire pyin'kanni na, karigii cyi ñye na ñaa ke, mpïi pi ñye na piye pèrè ná cyire e maa ñnyambaagii yaha ke, pire ká a yà yu yii na, yii sí tajwugo ta.

13 L'aha nta wuu funñyi ñye wuu á mε, kuru ñye tapege mε, wuu ná Kile shwàhàl'e yire ñye. Li mú sí ká nta na wuu funñyi na ñye wuu á, yii kurugo lir'à pyi.

14 Yii li cè na bà Kirisita à wuu kyaa táan uy'á mε, wuu na wuu karigii puni pyi kuru tàange kurugo. Wuu à dá li na na uru ñin'kinñi u à kwû sùpyire puni cyaga, lir'à pyi mu à jwo ti pun'à kwû.

15 U à kwû sùpyire puni cyaga, bà li si mpyi mpïi pi ñye shì na ke, pire kà ha raa pi ñyii karigii pyi sahañki mε, ñka Kirisita u à kwû maa ñè pi kurugo ke, pi a pi karigii pyi pi a ntàanni ná uru ñyii wuuni i.

16 Lire kurugo numε, wuu saha ñye na sùpya cwôre na ntàanni ná sùpyire sònñòñkanni i mε. Tèni l'e, wuu mpyi a Kirisita cû mà tàanna ná sùpyire

sònnɔŋkanni i. Nka numε, wuu saha nyε a u cū amuni mε.

¹⁷ Ngemu ká mpyi Kirisita wwoŋεεge e ke, uru-foo maha mpyi shinfɔŋɔ. U maha toroŋkanni nijjyeeni yaha, maa nivɔnnɔ lwó.

¹⁸⁻¹⁹ Cyire karigii pun'à fworɔ Kile e. U à wuu ná uye shwɔhɔŋi yaa Kirisita cye kurugo, maa uru báaraŋi le wuu cye e na wuu a yi yu sùpyir'á, na Kirisita cye kurugo Kile à u ná sùpyire shwɔhɔŋi yaa. U saha nyε a ti kapegigii wíi kyaa mε. U à wuu tun na wuu a puru jwumpe yu sùpyir'á.

²⁰ Lire e ke wuu maha yu Kirisita cyaga numε. Li nyε mu à jwo Kile yabilinji u nyε na yu wuu cye kurugo. Kirisita mεge na, wuu na li caa yii á, yii yii ná Kile shwɔhɔŋi yaha u jwɔ.

²¹ Kirisita u nyε u nyε a kapii pyi mà nya mε, Kile à uru pyi u à wuu kapegigii tugure lwó, bà wuu si mpyi si ntii Kile yyahe taan Kirisita cye kurugo mε.

6

¹ Wuu ná Kile na nyε báarapyiŋεε. Lire kurugo wuu na li caa yii á, Kile à jwɔ yii na maa ndemu pyi yii á ke, yii àha lire yaha li pyi kaŋwɔɔ baa mε.

² Yii li cè na Kile à jwo:

«Tèni l'à táan mii á ke, lire e mii à mu jarege shwɔ, zhwoŋi canŋke, mii à mu tɛge*.»

Nyε mii cìmpyiibii, yii lógo, Kile jyii tèni li nyε numε, zhwoŋi canŋke ku nyε nijjaa.

³ Wuu la nyε sì wurugo sùpyaŋi wà tufig'á, wà u kwò a jçèεεε cyaga ta wuu báaraŋi na mε.

---

* 6:2 Ezayi 49.8

⁴ Lire e wuu maha li cyêre wuu kapyiĩkii puni cye kurugo na wuu na nyε Kile báarapyii. Wuu maha kyaage ná kanhare ná yyefuge kwú wuye e.

⁵ Bwɔɔnre yo, kàsujyiini yo, mà sùpyire sòn a yaha wuu na yo, báarawayi yo, ñóɔmbaanji yo, nyjyĩmbaanji yo, wuu maha cyire puni kwú wuye e.

⁶ Wuu na báare ná zòvynre e, wuu à sèenji cè. Wuu lùn'à táan, wuu zòŋ'à jwɔ. Kile Munaani maha wuu tère, tàange sèe woge na nyε wuu e.

⁷ Wuu na sèenji jwumpe yu, Kile sífente na nyε wuu á. Wuu à ntĩnji pyi wuu kàshikwɔnyaayi, si wuu zàmpɛɛnbii tùn, si wuye màra.

⁸ Pii maha wuu père, pii maha wuu fare, pii maha wuu mɛpɛnge yĩri, pii maha wuu mɛtange yĩri. Pii maha sònŋi na wuu maha pire jwɔ fáanŋi, mà li ta sèenji wuu maha yu.

⁹ Pi maha piye pyi mu à jwo pi nyε a wuu cè mɛ, mà li ta sùpyire pun'à wuu cè. Pi maha wuu wíi kwùu fiige, mà li ta wuu nyε nyii na. Pi maha wuu kyérege, ŋka wuu nyε a kwû mɛ.

¹⁰ Pi maha sònŋi na wuu yyah'à tanha, mà li ta wuu funntanga wuubii pi nyε tèrigii puni i. Pi maha wuu sònŋi fòŋɔfee, mà li ta wuu à shinjyahara pyi t'à pyi yaarafee. Pi maha sònŋi na yaaga nyε wuu cye e mɛ, mà li ta yaayi puni nyε wuu wuyo.

¹¹ Kɔrenti shiinbii, wuu à fĩnŋ'a jwo yii á. Wuu à yii kyaa táan wuy'á sèl'e.

¹² Wuu nyε a cyé si yii kyaa táan wuy'á mɛ, ŋka yii à cyé si wuu kyaa táan yiy'á.

¹³ Nyε mii na yu ná yii e mu à jwo mii pyi. Yii wuu kyaa táan yiy'á, bà wuu à yii kyaa táan wuy'á mɛ.

Mpii pi nyε pi nyε Kile kuni i ná yii e mε, yii yii karigii pyiŋkanni cè ná pire e

¹⁴ Mpii pi nyε pi nyε Kile kuni i ná yii e mε, yii ná pire nyε a yaa yii pyi pwoo mε. Katiigii ná kapegigii sí n-jà n-shà kununi i la? Bèenmpe ná numpini sí n-jà n-shà siŋcyan la?

¹⁵ Wwoŋεεge ŋkire ku nyε Kirisita ná Sitaan-niŋi shwǎhǎl'e yε? Mpii pi nyε pi nyε Kile kuni i mε, wwoŋεεge ŋkire ku nyε pire ná Kile kuni ŋaarafeebii shwǎhǎl'e yε?

¹⁶ Ngwòŋi ŋgire u nyε Kileŋaarebage ná kacycin-mbage shwǎhǎl'e yε? Wuu pi nyε Kileŋi nyii wuŋi bage, bà Kile à yi jwo na:

«Mii sí n-tèen pi shwǎhǎl'e,
si mpyi ná pi e.

Mii sí n-pyi pi Kileŋi,
pi sí n-pyi mii shiinbii†.

¹⁷ Lire kurugo Kafoonji Kile à jwo:

“Yii fworó pi shwǎhǎl'e,
yii wǎl'a láha pi na,
yii àha mbwǎn yaŋwǎhǎge kà tufiige na mε.
Lire ká mpyi, mii sí nyε yii na‡,

¹⁸ si mpyi yii Tuŋi,
yii sí n-pyi mii pùnampyire ná mii pùceepyire.”
Kafoonji Kile Siŋi Punifoo u à jwo amuni.»

7

¹ Mii ntàannamacinmpyiibii, ná Kile s'à cyire ŋwǎmyahigii lwó wuu á, lire kurugo wuu wuu cyeere ná wuu zòmpyaagii fíniŋ'a yige kaŋwǎhǎyi puni i, wuu wuye waha wuu raa sì yyaha na

† **6:16** Levitiki 26.12; Zheremi 32.38; Ezekiyeli 37.27 ‡ **6:17** Ezayi 52.11

fyìnmpɛ karigil'e, wuu raa jaare Kile yyahafyagare e.

Poli funntange nùŋke

² Wuu na li caa yii á, yii ɲɛɛ wuu na. Wuu ɲɛɛ a kapyimbaala pyi wà na mɛ, wuu ɲɛɛ a wà wuu kèɛge mɛ, wuu mú ɲɛɛ a wà yaaga nàɲwɔhɔɔ mɛ.

³ Puru kajwuuni bà li ɲɛɛ si yii cêɛge mà dɛ! Mii à fyânha a yi jwo yii á, na yii kyal'à táan wuu á sèl'e. Yafyin sî n-jà wuu láha wuye na diɲɛɛɲi i mɛ, ali kwùɲi mú sî n-jà mɛ.

⁴ Mii à sàa dá yii na, maa naye pêe ná yii kani i sèl'e. Numɛ, mii yákiɲi'à tɛɛn sèl'e. Wuu mée ɲɛɛ yyefuge e ke, mii funɲk'à táan sèl'e.

⁵ Sèɛɲi na, mà lwó wuu à nɔ Masedoni kùluni i ke, wuu ɲɛɛ a yɛɛɲiɲɛ ta mɛ. Yyefuge shiɲi puni na ɲɛɛ wuu na. Pi mpyi na yoge kwùun wuu na kàmpanɲi puni na, fyagare sí mpyi wuu e.

⁶ Ŋka Kile u maha cwònrɔmɔfeebii fòɔɲi ke, uru u à wuu fòɔɲɔ Titi mpani cye kurugo.

⁷ ɲɛɛ Titi mpani kanni bà mɛ, ŋka yii kan'à u funɲke ɲiɲɛ ɲiɲɛɲkanni ndemu na ke, lir'à wuu puni funɲyi ɲiɲɛ mú. U à yi jwo wuu á na mii seepɛnge na wá yii na, na kani li mpyi a pyi ke, na lir'à yii yyahayi tanha, na numɛ yii à mii kani cû ná yii cyeyi shuunɲi i. Lir'à là bâra mii funntange na.

⁸ Lɛtɛɛɲi mii à tùugo yii á ke, u jwumpe mén'à yii yyahayi tanha ke, mii ɲɛɛ a naye cêɛge mɛ. Mii mpyi na ŋko si naye cêɛge tɛni l'e li mpyiɲi i, ɲaha na yɛ mii à li cè na u mpyi a yii yyahayi tanha, ŋka lir'à pyi tère nimbilere funɲ'i kanna.

9 Lire e mii funntanga wu u ɲɛ numɛ. Yii yyetanhare bà t'à mii funɲke táan mɛ, ɲka l'à pyi kaɲuɲɔ mà yii pyi yii à yii toroɲkanni kɛɛɲɲe ke, lire l'à mii funɲke táan. Yii yyahay'à tanha mà tàanna ná Kile ɲyii wuuni i, lire e ke, nde wuu à pyi yii na ke, lire ɲɛ a para mɛ.

10 Yii li cè na yyetanhare t'à sùpyaɲi ta mà tàanna ná Kile ɲyii wuuni i ke, tire maha u pyi u à u toroɲkanni kɛɛɲɲe maa shwɔ. Maye ɲcɛɛge ɲɛ lire e mɛ. ɲka yyetanhare ntemu ká mpyi ɲge diɲɲɛɲi woro ke, tire maha kwùɲi nɔ sùpyaɲi na.

11 Yyetanha kani l'à yii ta mà tàanna ná Kile ɲyii wuuni i ke, lir'à ɲkɛɲɲi ɲgemu lèɲɲe yii karigil'e numɛ ke, yii uru kàanmucya. Kani l'à pyi yii shwɔhɔl'e ke, yii à li lwó yiye e si wenkuro kwɔn lire na numɛ. Lire kanni bà mɛ, yii à li cyêe na yii saha ɲɛ a ɲɛ lire kapiini pyifooɲi na yiye shwɔhɔl'e mɛ. Lire kan'à sàa yii lùuni yîrige. Yii mú à fyá sèl'e. Yii la mpyi a sii si núru mii ɲya, yii à yii pɛɛge pyi maa lire kani pyifooɲi tùn. Yii à li cyêe pyiɲkannigii puni na, na yii à yiye fíniɲ'a yige lire kani i.

12 Lire e mii ɲɛ a mpyi a letɛɲɲi tùugo yii á, kapiini pyifooɲi, lire ɲɛ mɛ l'à pyi ɲgemu na ke, pire wà kurugo mɛ. Yii à wuu kani cù ná yii cyeyi shuunniɲi i pyiɲkanni ndemu na Kile yyahe taan ke, mii mpyi a u tùugo yii á, yii puni si lire cè.

13 Lire l'à wuu funɲyi pyi y'à ɲiɲɲe.

Lire kanni bà mɛ, ɲka yii à Titi yákiliɲi tiɲɲe tiɲɲɲkanni ndemu na, ka u u yîri yii yyére ná funntange ɲkemu i ke, lir'à wuu funɲyi pyi y'à táan sèe sèl'e mú.

14 Mii à yii mɛtanga yyere u á, yii mú ɲɛ a mii sílege mɛ. Yaaga maha yaaga wuu à jwo yii á ke,

⁷ Dániyaŋi i yo, Kile Jwumpe njwuŋi i yo, jɔcèŋi i yo, mà karigii puni pyi ná sèl'e yo, mà wuu kyaa táan yiy'á sèl'e, bà wuu à yii kyaa táan wuy'á sèl'e mɛ, yii a sàa jwɔ cyire karigii puni i. Nyɛ bà yii à jwɔ cyire karigil'e mɛ, yii yiye waha yii i mpyi amuni ŋge wyéɛŋi ŋkanŋi kàmpanŋke na mú.

⁸ Fànha bà mii jye na ŋko si jcyán yii na mà dɛ! Pi sanmpil'à piye waha maa ndemu pyi ke, lire mii jye na yu yii á, si yii tàange kàanmucya kampyi tàange sèe wogo ku jye ku ki.

⁹ Wuu Kafoŋi Yesu Kirisita à jwɔ yii na jwɔŋkanni ndemu na ke, yii à lire cè. Pèente ná yaayi puni mpyi u á, ŋka yii kurugo, u à cyé yire puni na, bà yii si mpyi si Kile yaayi niŋcɛŋyi ta mɛ.

¹⁰⁻¹¹ Nyɛ na tajyage mii sí n-jwo yii á. Yii à fyânha a uru wyéɛŋi mbìnniŋi kani sônŋ'a ta, maa li jwɔ cù tajyee. Lire e numɛ, mii na sônŋi yii aha lire kani pyi mà nɔ li tɛgeni na, lire sí n-pwóɔ. Yii li pyi ná uru yákiŋi niŋcɛŋi i, ŋgemu i yii à li jwɔ cù ke, yii tàanna ná yii pèɛge e.

¹² Sùpya la ká mpyi si kyaa pyi uye e Kile kurugo, lir'à táan Kile á. Ŋka u pèɛge jye ŋkemu ke, kuru na Kile maha jɔcáa. Ŋke ku jye ku jye u á mɛ, Kile sì kuru cya u á mɛ.

¹³ Mii jye a jwo na yii pi sanmpii wuuni njaaŋi tɛg'a yii wuuni kèɛge mɛ, ŋka mii la jye sùpyire puni si ntàanna.

¹⁴ Sí na jye yii na niŋjaa, lire e ke, mpai pi jye sí baa ke, yii pire tɛge. Sí ká mpa mpyi pire na canŋka mà yii ta sí baa, pire sí n-jà yii tɛge. Lire ká mpyi, yii puni sí n-tàanna,

¹⁵ bà y'à séme Kile Jwumpe Semɛŋi i mɛ, na:

«Ŋgemu u à yalyire niŋyahara kuu ke, uru woore paanga ŋye a kwôro me; ŋgemu u à nimpigere kuu ke, uru woore mú ŋye a u kùŋŋ me* .»

¹⁶ Wuu à fwù kan Kile á, u à Titi pyi u à yii kani cù ná u cyeyi shuunniŋi i wuu fiŋe.

¹⁷ Wuu à li cya u á, u sà fworoyii na, ka u u ŋee, ŋka lire mpyi a u ta u à li lwó uye e mà kwò, ŋaha na ye li mpyi a sàa táan u e.

¹⁸ U ná wuu cìmpworonaŋi wà wuu sí n-tun yii yyére. Dánafeebii kuruyi puni na uru cìmpworonaŋi kêre Jwumpe Nintanmpe ŋjwuŋi kurugo.

¹⁹ Mà bâra lire na, dánafeebii kuruyi' à u le ná wuu e wuu kùsheŋee lire wyéere binnini na. Wuu na uru báaraŋi niŋcenni pyi Kafoŋi pèente kurugo, si li cyée na wuu la na ŋye si wuu cìmpyiibii tège.

²⁰ Wuu à kuru wyéereŋyahage karigii cwòŋŋ amuni, bà li si mpyi wà kà ŋkwò cwò cyaga ta wuu báaraŋi na me.

²¹ Wuu la ŋye s'a wuu karigii pyi ntiiŋi i Kafoŋi yyahe taan kanna me, ŋka sùpyire yyahe taan mú.

²² Wuu sí wuu cìmpworonaŋi wabere bâra pi na si ntun yii á. Wuu à uru ŋge kàanmucya karii niŋyahagil'e, mà li ŋya na u à uye kan Kile báaraŋ'á. U bá à là bâra u uye kanŋkanni na báaraŋ'á nume, ŋaha na ye u à dá yii na sèl'e.

²³ Titi wi ke, uru na ŋye mii wwoŋee ná mii báaraŋiyee. Wuu na báare yii á. Dánafeebii kuruyi y' à wuu cìmpyiibii mpìi shuunniŋi tun. Pi na báaraŋi pyi Kirisita mege mpèeŋi kurugo.

* **8:15** Ekizodi 16.18

24 Lire kurugo yii li cyêe pi na na pi kyal'à táan yii á, dánafeebii kuruyi y'à pi tun ke, yire si ñcè na wuu ñye na yii kêre tawage e mε.

9

¹ Ñye wyérenji yii ñye na binnini si ntêge Zheruzalemu shiinbii têge ke, ñùñᵛ saha ñye mii i yà jwo yii á uru kyaa na mε.

² Naha na ye funñcenñke ku ñye yii á uru báarañi mεε na ke, mii à ku cè. Mii à yii metanga yyere kuru kyaa na Masedoni dánafeebii shwᵛhᵛl'e. Mii à yi jwo pi á na mà lwó fo tanjyee na, Akayi kùluni dánafeebil'à bégele si Kile wuubii têge Zheruzalemu i. Kuru funñcenñke ku ñye yii á ke, kur'à màban le pi shinñyahar'e pi à ntêgenji pyi sèl'e.

³ Lire ná li wuuni mú i, mii sí mpíi cìmpyiibii tun yii yyére, ñkèenji nimbwoñi yii à ta ñge wyérenji kyaa na ke, uru kà mpyi laaga baa mε, pi i sà yii ta yii à bégele bà mii mpyi a yi jwo mε.

⁴ Ná lire bà mε, Masedoni dánafeebii pìi ká shà ná mii i, mà sà li ta yii ñye a bégele mε, ku sí n-pyi silege wuu á, ñka yii wuuni cye sí n-tòro.

⁵ Lire e mii à li ñya na mii à yaa mii i mpíi cìmpyiibii ñáare, pi raa wá na yyaha na yii yyére, wyérenji ñwᵛmεeni yii à lwó ke, pi i sà uru karigii cwᵛñrᵛ mà jwo mii u ñᵛ wani ke. Lire sí li cyêe na yii à u kan ná funñᵛ ñiñkin i, mà ta fànha ñye a cyán yii na mε.

⁶ Yii li cè na mu aha sùmashi nimpigere nùgo, sùma nimpigere mu maha ñkwᵛñ. Mu sí kà ñiñyahawa nùgo, mu maha ñiñyahawa kwᵛñ.

⁷ Pèrege shin maha shin à lwó uye funñ'i si ñkan ke, urufoo u kuru kan. U li pyi ná funntange e, l'àha

mpyi mu à jwo fànha kyaa mε, nahà na yε shinji u à ñkanji pyi ná funntange e ke, uru kyaa li maha ntáan Kile á.

⁸ Síñi na nyε Kile á si kacεñkii shiñi puni pyi yii á, bà yii si mpyi s'a yii màkwuñwóyaayi puni taa tērigii puni i fo si shiñyahara tēge tēgeñkannigii niñyahagii na,

⁹ bà y'à séme Kile Jwumpe Semεñi i sùpyañi niñcεñji kyaa na mε na:

«U maha fōñfeebii kaan sèl'e,

u cεnmpe nyε a sù na ñkwùu mε*.»

¹⁰ Kile u maha sùmashinji kaan faapyin'á, maa yalyire kaan u á ke, uru sí yii cyeyaayi nyaha mú, bà pi sanmpii si mpyi s'a yaaya niñyahaya taa yii á mε.

¹¹ Yii sí yaayi shiñi puni ta, bà yii si mpyi s'a pi sanmpii kaan sèl'e tērigii puni i mε. Lire ká mpyi, wyérenji yii sí n-kan wuu sà ñkan ke, shiñyahara sí fwù kan Kile á uru kyaa na.

¹² Uru wyérenji yii sí n-bínni ke, uru sí Kile wuubii wuuni ñwó Zheruzalemu kànhe e. Lire kanni bà mε, li sí n-pyi kañuñó pi si fwù kan Kile á sèl'e.

¹³ Pi aha uru ntēgenji ta, pi sí Kile kêe, nahà na yε pi sí li cè na Jwumpe Nintanmpe p'à yyaha tíi ná Kirisita e ke, na yii à dá puru na, maa pu kurigii ñaare, maa yii cyeyaayi táali sèl'e ná pi e, mà bàra sùpyire sannte na.

¹⁴ Ñwóñkanni na Kile à sàa ñwó yii na ke, lire kurugo pi sí raa Kile ñáare yii á, si yii kyaa táan piy'á sèl'e.

¹⁵ Nyε mii cìnmpyiibii, Kile à yabwóhe ñkemu kan wuu á mana, ná sùpya sù n-jà yi yyaha jwo mε, wuu u pēe kuru kurugo.

---

* 9:9 Zaburu 112.9

10

Poli à uye tànga jwo u tùnture báaraŋi i

¹ Mii c̀̀mpyibi, p̀̀l'`a jwo na mii Poli ká mpyi yii shw`h`l'e, mii maha mpyi fyagarafoo, ŋka mii aha mpyi lat`ong`e e, mii maha mpyi nò. Mii na li caa yii á Kirisita ñ̀mpin`ke ná u c̀̀mp`e kurugo,

² mii aha nò wani yii yyé`e, mii la ñ̀ye sì sà jwuŋgama jwo yii na m`e. Ŋka mp̄ii pi ñ̀ye na ŋko na wuu na wuu karigii pyi mà tàanna ná s̀̀pyire s̀̀n`n`n`kanni i ke, mii k`ni sí n-sà jwuŋgama jwo pire na.

³ Sè`e wi, wuu puni na ñ̀ye s̀̀pyii, ŋka k`shige wuu ñ̀ye na ŋkw`un ke, wuu ñ̀ye na ku kw`un mà tàanna ná s̀̀pyire s̀̀n`n`n`kanni i m`e.

⁴ Naha na ye wuu k`shikw`nyaayi ñ̀ye a y`ri s̀̀pyire yyé`e m`e, Kile yabiliŋi fanh`yahaga yaaya yi. Wuu maha Sitaanniŋi f`n`he k`e`ge ná y'e, ñaha na ye wuu maha s̀̀pyire s̀̀n`n`n`re laaga baa woore shi tò.

⁵ Yampeente jwumpe pu maha s̀̀pyire sige ti si Kile cè m`e, wuu maha ñ̀e`e puru p`a tufi`ge na m`e. Wuu maha s̀̀pyire s̀̀n`n`n`re puni k`e`n`n`i, bà ti si mpyi si ñ̀e`e Kirisita na m`e.

⁶ Yii aha u ñ̀w`m`e`ni c`u karigii puni i t`eni ndemu i ke, mp̄ii pi sí n-cyé u na ke, wuu sí pire tùn.

⁷ Yii maha karigii cw`re cyi ñ̀yan`kanni na, mà ta yii ñ̀ye a cyi ñ̀w`he cè m`e. Yii w`a k`a nta u à dá li na na uru na ñ̀ye Kirisita wu, urufoo u li cè na bà uru ñ̀ye Kirisita wu m`e, amuni wuu mú ñ̀ye.

⁸ F`n`he Kafoon`i à kan wuu á ke, mii m`e`e k`a nta mii i ŋko si naye p`e si ntòro ná kuru kani i, kuru silege ñ̀ye mii na m`e. Kuru f`n`h'`a kan wuu á, si yii

tège yii a sì yyaha na Kile kuni i, ku nyε a kan wuu á si yii wuuni kèege mε.

⁹ Yii àha raa sônñi na mii à na lεteribii tùugo yii á si yii pyi yii fyá mε.

¹⁰ Naha na ye pìl'à jwo na mii lεteribii jwumpe fành'à nyaha maa súuli, ñka na mii aha mpyi yii shwòhòl'e, mii fànhe maha ñcyére, mii jìn'à jwuntarama jwo mε.

¹¹ Pirefee pi li cè, bà wuu à yi jwo wuu lεteribil'e mε, wuu aha nò wani, amuni wuu sí li pyi.

¹² Mpii pi maha piye kêre ke, taha yii na sônñi na wuu nyε pire fiige? Wuu sì ñεε wuye tàanna ná pi e mε! Pi maha piye tàanni ná piye e, maa piye wíi. Lir'à li cyêe na pi nyε a cyìge mε.

¹³ Wuu pi ke, wuu nyε na wuye dùruge na ntùuli wuu pèrege taan mε. Báarañi Kile à le wuu cye e, ná yii mú na nyε u e ke, ur'à láha cyage ñkemu i ke, wani wuu maha wuye dùrug'à láha.

¹⁴ Wuu pi à pyi shincyibii mà Jwumpe Nintanmpe jwo yii á Kirisita kyaa na. Lire e ke wuu à nò wani yii yyére ke, wuu saha nyε a tòro wuu tεgeni taan mε.

¹⁵ Lire e wuu nyε a tòro wuu báarañi tεgeni taan, mà sà pi sanmpii wuñi lwó, si wuye pêe ná ur'e mε. Yii dányañi ká mpa mpêe, wuu na sônñi wuu báarañi sí n-shà yyaha na yii yyére, si ntàanna ná Kile u tεgeni ñiñcyeeni i.

¹⁶ Lire ká mpyi, kirigii cyi nyε yii kàntugo ke, wuu sí n-jà Jwumpe Nintanmpe caala si nò cyire e, mà ta wuu nyε a wuye pêe ná piiberii báara nimpyi i mε.

¹⁷ Y'à séme Kile Jwumpe Semenji i na: «ñgemu la ká mpyi si pèene taha yaaga na ke, urufoo u ti taha

Kafoonji Kile na* .»

¹⁸ Yii li cè, sùpyañi u nyε na uye metanga yu ke, Kafoonji Kile si nyε urufoo na mε, u yabiliñi na ngemu metanga yu ke, uru na u maha nyε.

11

Poli ná túnntunmpii kafinivinibii kani

¹ Ei! Mii c̀nmpyibii, kampyi yii mpyi na sí nyε mii s̀ncompe kwú yiye e t̀ere nimbilere e, lire mpyi na sí n-táan mii i. Nyε yii pu kwú yiye e.

² Yii tàange na nyε mii i fo mà pyi yin cyεε, lire s'à fworó Kile e, naha na yε li na nyε mu à jwo mii à yii c̀u ǹ niñkin mεε na, uru u nyε Kirisita. Mii la nyε si yii kan u á p̀ucepyinocembaala fiige.

³ Nka mii na fyáge yii yákilibii ká nk̀wò nk̀εnne, pwonkanni na yii à yiye pwon Kirisita na ke, yii i lire yaha, bà wwòñ'á cwòore t̀eg'a Awa jwò fáanna a wurugo mε.

⁴ Naha na yε mii à li nyá na wà ká mpa yabεε jwo yii á Yesu kyaa na njemu yi nyε yi ná wuu wuyi nyε niñkin mε, yii maha nyε yire na. Wà mú ká múnaani labεε kyaa jwo yii á ndemu li nyε li ná yii z̀ompyaagii funnɔ wuuni nyε niñkin mε, lire nyε mε mà jwumpe nintanmpe pabεε jwo yii á, mpemu pu nyε pu ná wuu wumpe nyε niñkin mε, yii maha ntí'á dá puru na,

⁵ mà li ta, pire yii nyε na s̀onni túnntunmii, maa s̀onni mεgεfee pi ke, mii á pi nyε a pwórɔ mii na cyaga maha cyag'e mε.

⁶ Ali mii mée ká mpyi mii nyε a jwumpe c̀è s̀è'le mε, nde li nyε nc̀èni kuni ke, mii à là c̀è lire e. Wuu

* **10:17** Zheremi 9.23

à lire cyêe yii na pyiṅkannigii puni ná karigii puni i.

⁷ Mii à Jwumpe Nintanmpe jwo yii á mana, mii nyε a yafyin cya yii á mε. Lir'à li cyêe na mii à naye tírige maa yii dùrugo. Lire na nyε kapyimbaala la?

⁸ Mii à nyε dánafeebii kurunyi yà cyeyaaya na, maa nyε pi i mii sâra, bà mii si mpyi si jà raa báare yii á mε.

⁹ Tèni i mii mpyi yii yyére ke, mii cyεge mpyi a kùunɔ, ŋka mii nyε a nyen'a naye tínye yii wà na mε. Yaayi kani li mpyi mii na ke, cɔnmpyiibii pi à yíri Masedoni kùluni i ke, pir'à pa yire kan mii á. Mii nyε a sàa nyε mà na tugure tège yii wà nyɲ'i mε, mii mú sɔ̀ ti tège yii wà nyɲ'i mε.

¹⁰ Lir'à pyi kaɲunɔ mà mii nyɲke yírige. Akayi kùluni puni i, sùpya sɔ̀ n-jà lire wwú mii i mε. Mii na puru yu mà taha Kirisita sèɲi na, uru sèɲi u nyε mii zòmbilini i.

¹¹ Mii à jwo na mii nyε a nyen'a na tugure tège yii nyɲ'i mε, lir'à li cyêe na yii kyal'à pɛn mii á la? Kile à li cè na yii kyal'à táan mii á.

¹² Nyε mii sí raa na báaraɲi pyi bà mii à tée na u pyi mε, bà li si mpyi, tùnntunmpii pi nyε na piye père na pire na nyε wuu fiige ke, pire kà n-jà raa piye tàanni ná wuu e mε.

¹³ Tùnntunmii kafinivinimii pi. Pi maha sùpyire wuruge, maa piye pyi mu à jwo Kirisita tùnntunmii.

¹⁴ Li nyε a sàa pâa wuu e mε, naha na yε Sitaanniɲi yabilinɲi maha uye pyi bènmpε mèlεke fiige.

¹⁵ Lire e ke l'àha yii pâa si Sitaanniɲi báarapyiibii nya pi à piye pyi báarapyii sèe wuu fiige mε. Yii li cè na Kile sí n-pa pi puni sâra si ntàanna ná pi

kapyiŋkil'e.

¹⁶ Mii sí yi taha yii á, wà tufige kà n-si raa sônŋi na sicyere ti nyε mii i mε. Nka yii mée ká nta yii sônŋi na mii na nyε sicyerefoo, yii nyε na sicyeere na tère nimbilere funŋ'i, bà mii si mpyi si naye pēe mε.

¹⁷ Mpe mii sí n-jwo numε ke, Kafoonji bà u à puru jwo a kan mii á mε. Mii sí n-jwo sicyerefoo fiige.

¹⁸ Ná shinŋyahara s'à tiye pēe mà tàanna ná sùpyire pyiŋkanni i, mii mú sí naye pēe,

¹⁹ ŋaha na yε yii maha sicyerefeebii karigii kwú yiye e jwuŋyahama baa, mà li ta yii na sônŋi na yii na nyε yákilifee.

²⁰ Tire sùpyire ti maha yii cû bilii fiige, maa yii cyeyaayi lyí, maa yii nàŋwəhəre, maa piye pēre yii na, maa yii bwùn yii yyahayi i ke, yii maha tire karigii kwú yiye e.

²¹ Wuu nyε a nyen'a lire fiige pyi mε, lire na yii nyε na wuu sônŋi fànha baa shiin la? Tá kur'à yaa ku pyi wuu á silege?

Mii sí n-jwo mu à jwo sicyerefoo. Pi sanmpii maha piye pēe ná ndemu i ke, mii mú sí n-jà naye pēe ná lire e.

²² Pi aha jwo na pire na nyε Eburu shiin, mii mú na nyε uru wà. Pi aha jwo na pire na nyε Izirayeli shiin, mii mú na nyε uru wà. Pi aha jwo na pire na nyε Ibirayima tұлuge shiin, mii mú na nyε uru wà.

²³ Pi aha jwo na pire na nyε Kirisita báarapyii, mii na nyε Kirisita báarapyi mà tòro pi taan. Mii na yu nùmbwuyirilifoo fiige. Mii à báaraŋi pyi mà tòro pi taan, mii kàsŋi jyìgil'à nyaha pi wogigii na, mii bwəŋre nizhwəŋr'à sàa nyaha. Mii múnaan'à pyi

kwùṅi ṅwəge e tooyi ṅjemu i ke, yir' à ṅyaha pi wuyi na.

²⁴ Yahutuubii pìl' à mii bwòn fo tooyo kaṅkuro, tɔɔgɔ maha tɔɔgɔ tiripaanni ṅɛɛ beṅjaaga ná ke ná baacyɛɛre pi à le mii i.

²⁵ Ɔrɔmu fànhafeebil' à mii bwòn tooyo taanre ná kàbil'e. Tɔɔge k'e, sùpyir' à mii wà si mbò ná kafaayi i. Bakwɔɔg' à kɛɛge ná mii i tooyo taanre suumpe lwəhe ṅuṅ'i. Mii à canmbile niṅkin ná numpilaga niṅkin pyi suumpe lwəhe niṅke e.

²⁶ Mii à kùshɛgii niṅyahagii pyi, cyire tooy'e, mii múnaani mpyi kwùṅi ṅwəge e mu à jwo: lwəhe tajyiilige e ná nàṅkaabii cye e ná mii shiṅi sùpyiibii ná supyishiṅi sanṅi wuubii cye e. Kàhe e yo, sige e yo, suumpe lwəhe ṅuṅ'i yo, mii cìmpyiibii pi à piye pyi dánafee mà ta dánafee bà mɛ, pire cye e yo, mii múnaani mpyi kwùṅi ṅwəge e.

²⁷ Mii à báaraṅi pyi sèl'e, maa kanhare kwú naye e. Mii à numpiliye niṅyahaya pyi mii ṅye a ṅɔɔ mɛ. Mii à katege ná byage shwɔ. Tèrii niṅyahagil'e, mii maha ṅjyi ta mɛ. Mii à wyeere shwɔ, vàanya mpyi mii á mɛ.

²⁸ Mà bâra yire puni na, canṅa maha canṅa mii funṅk' à pɛn ná dánafeebii kuruṅyi puni i.

²⁹ Wà fànha ká nta k' à cyéɛ, mii woge mú à cyéɛ. Wà ká kapii pyi, lire maha waha mii na sèl'e.

³⁰ Kampyi mii à yaa mii i naye pɛe, mii sí naye pɛe na fànhaṅcyɛɛre kurugo.

³¹ Kile u ṅye Kafoṅi Yesu Kirisita Tuṅi ke, ur' à li cè na mii ṅye a finɛ mɛ. Uru u à yaa ná pènte e tèrigii puni i fo tèekwombaa.

³² Mà mii yaha Damasi kàhe e, fànhafoṅi u mpyi na saanṅi Aretasi karigii cwəənre kuru

kànze e ke, uru mpyi a pìi yaha pi a tajyiᵐwōyi kàanmucaa, bà pi si mpyi si mii ta ᵐcû mε.

³³ Nka dánafeebil'à mii le shàhal'e mà yige ᵐkunᵐke wyige e, kànze kàntugo. Lire l'à pyi mii shwonᵐkanni.

12

Karigii Kile à cyêe Poli na ke

¹ Fo mii i naye pêe, ali mà li ta kaᵐwōᵐ ᵐye lire na mε. Lire e ke karigii Kafoonᵐ à cyêe mii na, maa ᵐcèᵐi ᵐgemu kan mii á ke, mii sí yà jwo yire e numε.

² Mii à nàᵐi wà cè*, ᵐgemu u à dá Kirisita na ke, Kile à u lwó a kàre nᵐyᵐiᵐi tanrewuᵐi i†, li yyee ke ná sicyεere u ᵐye ᵐge. Lir'à pyi mà uru nàᵐi ta ná u cyeere e yo, l'à pyi mà u ta u cyeere baa yo, mii ᵐye a cè mε, Kile kanni u à yire cè.

³ Mii kōn'à cè na uru nàᵐi'à shà Arijinanᵐi i maa mpa. Lir'à pyi mà u ta ná u cyeere e yo, l'à pyi mà u ta u cyeere baa yo, mii ᵐye a cè mε, Kile kanni u à yire cè.

⁴ U à shà Arijinanᵐi i maa jwumpe mpemu lógo ke, puru yyaha sì n-jà n-jwo mε, sᵐpya bà ᵐye a yaa u a puru jwumpe yu u ᵐwōge e mε.

⁵ Nye mii sí n-jà naye pêe si li cyêe na mii u ᵐye uru nàᵐi, ᵐka mii sì lire pyi mε. Mii aha a si naye pêe, karigii cyi ᵐye na mii fānhe ᵐcyèrᵐi cyêre ke, cyire kanni kàmpañke na mii sí naye pêe.

---

* **12:2** Poli ká jwo na ur'à Kirisita cyelemᵐyanᵐi wà cè, uye kyaa na u ᵐye. † **12:2** Nᵐyᵐiᵐi tanrewuᵐi u ᵐye nᵐyᵐiᵐi tᵐᵐeni. Mà tãanna ná Yahutuubii sōnᵐᵐkanni i, kuru cyage e Kile à tᵐᵐen, pi maha ku pyi Arijinanᵐi mú.

⁶ Mii la mée ká mpyi si naye pêe, tire nyε sicyere mε, nahā na ye sèñji mii sí n-jwo. Nka mii sè lire pyi mε, nahā na ye mii na ndemu pyi, maa njemu yu ke, mii la na nyε sùpyire ti mii cû a tàanna ná yire e kanna.

⁷ Mii la nyε sùpyire ti pèenε taha mii na, mà li nùñke pyi na mii à kakyanhala karij nya mε.

Lire e Kile à yyefuge kà tège mii nuñ'i, bà nguro maha sùpya súuli u cyeere e mε. Li nyε mu à jwo Sitaanniñi tùnntunñi wà u à yyefuge yaha mii na, bà li si mpyi, mii àha naye pêe mε.

⁸ Mii à Kafooni jáare tooyo taanre, u kuru yyefuge láha na na, nka u nyε a jεε mε,

⁹ maa mii jwɔ shwɔ na ur'à cènmpe mpemu pyi mii á ke, na puru sí mii ta, nahā na ye tēni i sùpyañi fàn'h'à cyéε ke, lire tēni i uru fànhe maha kuye yal'a cyêe. Lire kurugo li maha ntáan mii á mà naye dùrugo na fànhañcyεε tēni i, bà Kirisita fànhe si mpyi si tateεnge wwû mii i mε.

¹⁰ Lire e mii fànhe ká jcyéε, lire nyε mε pi aha mii cyahala, lire nyε mε mà kawaa pyi mii na, lire nyε mε mà mii kyéεge, lire nyε mε mà nàvunñɔ kyaa pyi mii na Kirisita kurugo, li maha ntáan mii i, nahā na ye lire tēni i Kirisita maha u fànhe le mii i.

Kōrenti shiinbii kan'à Poli funñɔ pɛn

¹¹ Tēni i mii mpyi a naye pêe ke, mii mpyi na yu sicyerefoo fiige, nka yii pi à mii pyi mii à li pyi. Yii pi mpyi a yaa yii a mii mεtange yu, nahā na ye li mée ká nta na mii nyε yaaga mε, pire tùnntunmpii yii nyε na sônñi shinbwoo ke, pi nyε a pwórɔ mii na yafyin kàmpanña na mε.

12 Karigii cyi à li cyêe na mii na nyε Yesu tūntunṅɔ ke, mii mpyi a naye waha maa cyire pyi yii shwɔhɔl'e. Yii à Kile sífente fyèṅi ná kabwɔhigii ná kakyanhala karii niṅyahagii nya mii cye kurugo.

13 Mii nyε a na tugure yaha yii ṅuṅ'i mε, lire kanni baare e, ṅaha mii à pyi dánafeebii kuruyi sanṅy'á ná mii nyε a li fiige pyi yii á mà yε? Yii tanga ku nyε mii na, yii yàfa na na.

14 Yii wíi, na tontanrewog'á mii nyε na sì wani yii yyére, ṅka mii méε sì na tugure yaha yii ṅuṅ'i mε, ṅaha na yε yii cyeyaayi kurugo bà mii nyε mε, yii yabilimpíi kurugo mii nyε. Pyìbilere nyε na wyére caa na li sifeebii ṅwɔ caa mε, ṅka sifeebii pi maha wyérenṅi caa na pyìbileni ṅwɔ caa.

15 Mii wi ke, mii sí ṅεε na cyeyaayi puni kan yii kurugo ná funntange e, si naye kan ntaha yi na mú. Nyε mii aha yii kyaa táan nay'á amuni, lire li sí yii pyi na yii àha mii kyaa táan yiy'á sahaṅki mà?

16 Yii à li cè na mii nyε a naye tíṅε wà tufige na mε, ṅka yii pìi saha na ṅko na mii à cylige dε, na mii à yii wyérenṅi wà lyí sìṅcyiimpe e.

17 Lire e ke mpíi mii à tun yii á ke, pire wà à yii yaaga nàṅwɔhɔr'a pa ṅkan mii á la?

18 Mii à li cya Titi‡ á, u shà yii yyére ná wuu cìmpworonaṅi i. Taha Titi à yii wyére nàṅwɔhɔrɔ la? Taha mii ná Titi sòṅṅɔṅkanni wá niṅkin karigil'e mε? Taha wuu ṅaaraṅkanni wá niṅkin mε?

19 Mà lwó tèemɔni i, yii na sòṅṅi na tanga wuu nyε na ṅcaa yii á, lire sí bà mε. Wuu maha yu Kile yyahe taan, Kirisita wwoṅεεge e. Wuu

‡ 12:18 Poli mpyi a jwo uru cìmpworonaṅi kyaa na mà kwò (8.22).

ntàannamacinmpyiibii, yaaga maha yaaga wuu à jwo ke, wuu à yire puni jwo, bà yii si mpyi s'a sì yyaha na Kile kuni i mε.

²⁰ Mii na fyáge si zhà yii yyére, mii àha ηkwò sà yii ta yii à pyiηkanni labεε lwó ndemu li ηγε li ηγε a táan mii á mε. Lire baare e nde mii sí n-pyi ke, lire mú sì n-táan yii á mε. Lire ηwòhe ku ηγε, mii na fyáge, mii àha ηkwò zà mbèmbaanji ná yijcyεge ná lùyirini ná ηyipεenni ná jwoore ná mεkegere ná yàmpeente ná ηyàhanjurugunji ta yii shwòhòl'e mε.

²¹ Mii na fyáge, mii aha shà yii yyére, Kile kà ηkwò mii sílege yii á sahanji mε. Mii na fyáge, sùpyire t'à kapegigii pyi, maa mpyi ti ηγε a láha ti katupwòhòyi ná ti jacwòore ná ti sílege baa karigii na mε, mii àha ηkwò mεε sú tire kurugo mε.

13

Yεεyi nizanpyi

¹ Mii tontanrawoge ku sí n-pyi ηke yii yyére. Wuu sí n-sà kapegigii pyifeebii sàra si ntàanna ná pi kapyiηkil'e, bà y'à jwo Kile Jwumpe Semεηi i na: «Shiin shuunni taanre ká kani ndemu ηya tapyige e ke, lire kani sí n-cwònrò si ntàanna ná pire niηjwuyi i*.»

² Mii tozhònwoge yii yyére, mpii pi mpyi a kapegigii pyi ke, mii mpyi a pire puni yεε, mà bàra sùpyire sannte na. Numε, mà mii laage yaha k'à tòn yii na, mii sí yi jwo yii á sahanji, mii aha sà mpiimu ta pi i kapegigii pyi sahanji ke, mii sì ku táan pifee na mε.

---

* **13:1** Duterεnòmu 19.15

³ Ná yii s'à jwo na yii la nyε si ncè na Kirisita u à u jwumpe le mii nwøge e, yii sí li cè. Kirisita fànhe nyε a cyére yii karigil'e mε, u maha u sífente cyére yii na.

⁴ Sèe wi, tèni i pi mpyi na u kwòre cige na ke, u mpyi a uye pyi fànha baa yaaga, nka u à jè a fworò kwùñi i Kile sífente cye kurugo. Wuu fàn'h'à cyére, bà Kirisita woge mpyi a cyére mε. Nka wuu aha núr'a shà yii yyére, yii sí li nya wuu karigii pyin'kanni i, na Kile maha fànhe kaan wuu á, bà u à ku kan Kirisita á mε.

⁵ Yii yiye kànmucya sèe sèl'e kampyi sèenji na yii na jaare Kile kuni i. Yii nyε a li cè yiye e na Yesu Kirisita na nyε yii e mà? U aha nta u nyε yii e mε, lir'à li cyêe na yii à kùun'a cwo Kile kuni i.

⁶ Nka mii na sônji yii sí li cè yiye e na wuu nyε a kùun'a cwo Kile kuni i mε.

⁷ Wuu na Kile jáare, yii àha nkò kapii pyi mε. Li kapyiini jùñke bà ku nyε si li cyêe yii na na wuu na jìn'a kyaa pyi mε, nka li kapyiini jùñke ku nyε si yii nya kacennε tapyige e. Yii a kacennji pyi, ali lire mée ká nta li sí li cyêe na wuu à wurugo, lire nyε tapege mε.

⁸ Wuu si n-jà Kile sèenji fyilinnε mε, nde kanni wuu sí n-jà n-pyi ke, lire li nyε mà u pyi u a sì yyaha na.

⁹ Wuu fànhe mée ká nta k'à cyére, ka yii woge si mpêe, lire na nyε wuu á funntanga. Wuu Kileparege ku nyε, yii ndire le Kile kuni i.

¹⁰ Mà mii laage yaha k'à tɔɔn yii na, mii na nge letereñi sémeni si nkan yii á, bà li si mpyi, mii aha nɔ yii yyére, mii àha zà yafyin cwɔɔnrɔ ná fahan'i si ntàanna ná Kafoonji fànhe nin'kange e mii á mε. U

à kuru fànhe kan mii á, si yii tège yii a sî yyaha na Kile kuni i. Ku nyε a kan sí yii jùṅṅ kyán Kile kuni na mε.

Jwumpe nizanmpe

¹¹ Nyε numε, mii c̀̀mpyiibii, yii pyi funntange e. Nde li sí yii pyi yii nd̀̀re le Kile kuni i ke, yii a lire pyi. Yii a màban leni yiye e. Yii yii s̀̀nṅṅore pyi nin̄kin, yii i yyen̄ṅke yaha ku pyi yii ná yiye shẁ̀h̀̀l'e. Lire ká mpyi, Kilen̄ṅi u maha tàange ná yyen̄ṅke kaan ke, uru sí n-pyi ná yii e.

¹² Yii a c̀̀mpworogo fẁ̀ṅṅi kaan yiy'á ná fun̄ṅc̄en̄ṅi i. Kile wuubii pi nyε naha ke, pire pun'à yii shéere.

¹³ Wuu Kafoṅṅi Yesu Kirisita u jẁ̀ṅ yii na, tàange ku nyε Kile e ke, kuru ku pyi yii ná yiye shẁ̀h̀̀l'e, yii i mpyi Kile Munaani wwoṅεεge e.

KILE JWUMPE SEMEŋI JWUMPE NINTANMPE
New Testament in Senoufo, Supyire Farakala; spp

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Supyire Sénoufo (Sénoufo, Supyire)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Senoufo, Supyire

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

9c94658e-b59d-5cd7-bd2e-4e0770667d41